

SUÇUN İŞLENİŞ BİÇİMLERİ VE SUÇU ETKİLEYEN HALLER

(Suça Teşebbüs, Suça İştirak, Suçların İçtimai, Suçu Etkileyen Haller)

SUÇA İŞTİRAK

Suçlar tek bir kişi tarafından işlenebileceği gibi birden çok kişi tarafından da işlenebilmektedir. Kanunun suç saydığı bir fiili birden çok kişinin birlikte işlemesine “suça iştirak” denmektedir.

İştirakin Esasının Açıklayan Düşünceler

Bu görüşler; birçok kişi katılarak bir suç işlediklerinde, kanunun suç olarak tanımladığı fiili işleyen kimse /kimseler yanında, aynı zamanda aslında yasak olmayan davranışlarla cürmi fiilin işlenmesine katılan kimselerin cezalandırılmasının esasının ne olduğu hakkındadır.

İştirakin Şartları

TCK m.40'ta “ Bağıllık Kuralı” başlığı adı altında kısmen iştirakin şartlarına yer verilmiştir.

- *Birden çok failin katılımı*
- *Suç en azından teşebbüs derecesinde gerçekleştirilmiş olmalı*
- *Nedensel katkı*
- *İştirak iradesi*

TCK m.40 (Bağlılık kuralı):

“(1) Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.

(2) Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.

(3) Suça iştirakten dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir.”

Suçu Ağırлатıcı ve Hafifletici Nedenlerin Ortaklara Geçmesi

Suç her zaman yalın olarak ortaya çıkmaz. Kimi zaman, suç, suçu ağırlatan ve hafifleten nedenleri de bünyesinde barındırabilir. Suça iştirakte, ortaklaşa suç işleyen kişilerin bu nedenlerden sorumluluklarının ne olduğu meselesi suçu ağırlatan veya hafifleten nedenlerin niteliğine göre ayrı ayrı incelenir:

- İştirak halinde işlenen suçu ağırlatan ve hafifleten genel nedenler

- Kanun 37. maddesinin 2. fıkrası, 38. maddesinin 2. ve 3. fıkraları hükmünde yer alan suçu ağırlatan veya hafifleten nedenler

İşlenen Suçun Kararlaştırılan Suçtan Farklı Olması, Kararlaştırılan Suç Yanında Başka Bir Suçun Daha İşlenmiş Olması Halleri

Suçta İştirakten Gönüllü Vazgeçme:

TCK m. 41 (İştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme):

“(1) İştirak halinde işlenen suçlarda, sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı, gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır.

(2) Suçun;

a) Gönüllü vazgeçenin gösterdiği gayreti dışında başka bir sebeple işlenmemiş olması,

b) Gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması, Hallerinde de gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır.’’

İştirakın Türleri

○ Faillik

TCK m. 37 (Faillik):

‘‘ (1) Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.

(2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.’’

○ Azmettirme

TCK m. 38 (Azmettirme):

‘‘(1) Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme halinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3) Azmettirenin belli olmaması halinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan

yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hallerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.’’

○ **Yardım Etme**

TCK m. 39 (Yardım etme):

‘‘ (1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

(2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.’’